

การจัดการความรู้

(Knowledge Management : KM)

เรื่อง การใกล้เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้อง

โดย

กลุ่มตรวจการสหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

คำนำ

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๒) ให้เพิ่มความของมาตรา ๒๐ ตรี ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยเป็นเรื่องที่ว่าด้วยการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี ซึ่งมีจุดประสงค์หลักเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้คู่พิพาทได้พูดคุยเสนอทางออกร่วมกัน อันจะเป็นการนำไปสู่การแก้ไขข้อพิพาทด้วยความพึงพอใจของคู่พิพาททั้งสองฝ่าย ลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาล เนื่องจากสามารถยุติข้อพิพาทได้โดยคู่กรณีไม่ต้องนำคดีมาฟ้องกัน ทำให้ประหยัดเวลา ที่สำคัญที่สุดคือคู่กรณีก็ได้รับผลในการปฏิบัติตามทันที

กลุ่มตรวจการสหกรณ์
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล

สารบัญ

หน้า

๑. สารระสำคัญการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง	๑
๒. การไกล่เกลี่ย	๑
๓. บุคคลที่จะเข้าเป็นคู่ความ	๓
๔. ศาลที่มีเขตอำนาจในการยื่นไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง	๓
๕. ร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม	๔
๖. ไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล	๔
๗. ความเป็นที่สุดของคำสั่งศาล	๕
๘. อายุความ	๕
๙. ประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไร	๖

๑.สาระสำคัญการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ มาตรา ๓ ได้บัญญัติให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๐ ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

“มาตรา ๒๐ ตรี ก่อนยื่นฟ้องคดี บุคคลที่จะเป็นคู่ความอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจหากมีการฟ้องคดีนั้น เพื่อขอให้ศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอมทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้ตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันในข้อพิพาท โดยคำร้องนั้นให้ระบุชื่อและภูมิลำเนาของคู่กรณีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งรายละเอียดของข้อพิพาท เมื่อศาลเห็นสมควรให้ศาลรับคำร้องนั้นไว้แล้วดำเนินการสอบถามความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในการเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย หากคู่กรณีอีกฝ่ายยินยอมเข้าร่วมการไกล่เกลี่ย ให้ศาลมีอำนาจเรียกคู่กรณีที่เกี่ยวข้องมาศาลด้วยตนเอง โดยคู่กรณีจะมีทนายความมาด้วยหรือไม่ก็ได้ และแต่งตั้งผู้ประนีประนอมดำเนินการไกล่เกลี่ยต่อไปโดยให้นำความในมาตรา ๒๐ ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าคู่กรณีที่เกี่ยวข้องสามารถตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันได้ ให้ผู้ประนีประนอมเสนอข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความต่อศาล หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความเป็นไปตามเจตนาของคู่กรณี หลักแห่งความสุจริต เป็นธรรม และไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ก็ให้คู่กรณีลงลายมือชื่อในข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น

ในวันทำข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความตามวรรคหนึ่งคู่สัญญาอาจร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม พร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นต่อศาล หากศาลเห็นว่ากรณีมีความจำเป็นที่สมควรจะมีคำพิพากษาไปในเวลานั้น ก็ให้ศาลมีคำพิพากษาไปตามข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวได้โดยให้นำความในมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การขอและการดำเนินการตามมาตรา นี้ ไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล

คำสั่งของศาลที่ออกตามความในมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ประนีประนอมแล้วแต่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วหลังจากยื่นคำร้องหรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง”

๒.การไกล่เกลี่ย

การไกล่เกลี่ย คือ กระบวนการยุติหรือระงับข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอมของคู่ความเอง โดยที่มีบุคคลที่สามมาเป็นคนกลางคอยช่วยเหลือแนะนำ เสนอแนะหาทางออกในการยุติหรือระงับข้อพิพาทให้คู่ความต่อรองกันได้สำเร็จ

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาล หมายถึง การที่ผู้ไกล่เกลี่ยทำ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทซึ่งเป็นคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลตั้งแต่ศาลรับฟ้องจนถึงก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กับ คู่ความเป็นการช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกัน แต่ผู้ไกล่เกลี่ยไม่มีอำนาจในการกำหนดข้อตกลงให้แก่คู่ความแต่อย่างใด โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความให้จากความสมัครใจของคู่ความทั้งสองฝ่ายเป็นสำคัญ ดังนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจขอยกเลิกการไกล่เกลี่ยเสียเมื่อใดก็ย่อมได้

ตามนัยความหมายของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลยุติธรรมที่ผ่านไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นระบบไกล่เกลี่ยที่เมื่อมีการฟ้องคดีแล้วจนถึงก่อนจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีนั้น

โดยกระบวนการพิจารณาทางเลือกที่ระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมยอมความกันนั้น ส่งเสริมการหาทางออกให้ทั้ง ๒ ฝ่ายบรรลุผลข้อตกลงร่วมกันจากความสมัครใจของคู่ความทุกฝ่ายใน ลักษณะการยุติข้อพิพาทด้วยความสมานฉันท์ต่อกัน ซึ่งขั้นตอนการไกล่เกลี่ยที่ผ่านมาจะมี ๒ ลักษณะ คือ ๑. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนถึงวันนัดพิจารณา โดยหลังจากมีการฟ้องคดีโจทก์ก็อาจแสดงความประสงค์ ต่อศาลเพื่อขอให้นำคดีเข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ย หรือเมื่อจำเลยได้รับสำเนาคำฟ้องอาจแจ้งความประสงค์เพื่อ ขอไกล่เกลี่ย ๒. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ซึ่งคู่ความสามารถขอให้ศาลใช้ ระบบไกล่เกลี่ยเวลาใด ๆ ก็ได้ระหว่างการพิจารณาคดี ขณะที่หากคู่ความ ๒ ฝ่ายไกล่เกลี่ยตกลงกันได้ ก็จะนำมาสู่การถอนฟ้อง ถอนคำร้องทุกข์ หรือศาลมีคำพิพากษาไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ที่คู่ความตกลงจัดทำขึ้น

ปัจจุบันได้มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๒) พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดหลักเกณฑ์การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องไว้ในมาตรา ๒๐ ตรี ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง จะต้องเป็นกรณีที่ยังไม่ได้มีการ เสนอคดีต่อศาล ตามนัยมาตรา ๑ (๒) "คดี" หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่เสนอคำฟ้อง ต่อศาลเพื่อขอให้รับรอง ค้ำครอง บังคับตามหรือเพื่อการใช้ซึ่งสิทธิหรือหน้าที่ ดังนั้น การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง จึงหมายความว่า เป็นกระบวนที่ยัง**ไม่มีการเสนอคำฟ้อง**ต่อศาลนั่นเอง ซึ่งถือเป็นระบบการไกล่เกลี่ย เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาททางแพ่งเพื่อเป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาท ซึ่งหากใครมีปัญหา เรื่องการโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ หรือข้อพิพาททางแพ่งใดเกิดขึ้นโดยปกติแล้วย่อมสามารถใช้สิทธิ ทางศาล ยื่นฟ้องบังคับต่อศาล เพื่อให้ศาลเป็นผู้ตัดสินและระงับข้อพิพาทเหล่านั้น และศาลก็จะมี คำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นแห่งคดี ตามคำขอของคู่ความ แต่เมื่อมีกฎหมายอันเกี่ยวกับการ ไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งมีผลบังคับใช้เรียบร้อยแล้ว ผู้ที่จะเป็น คู่ความเมื่อมีการโต้แย้งสิทธิ จึงไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้องคดีต่อศาลก่อน โดยสามารถยื่นคำร้องต่อศาล ที่มีเขตอำนาจ เพื่อให้มีการไกล่เกลี่ย โดยกระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องนี้ได้ เป็นการระงับข้อพิพาท ทางเลือก ให้คู่กรณีสามารถตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันก่อนจะมีการฟ้องต่อศาล ซึ่งยังไม่ต้อง เสียค่าขึ้นศาล และหากสามารถตกลงหรือประนีประนอมกันได้ สามารถร้องขอต่อศาลให้ศาล มีคำพิพากษาตามยอมได้ตามมาตรา ๑๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเปรียบเสมือน การให้ศาลมีคำพิพากษาในประเด็นแห่งคดีตามที่คู่ความตกลงกันนั่นเอง

๓.บุคคลที่จะเข้าเป็นคู่ความ

การที่จะเป็นคู่ความในคดีแพ่งได้นั้นจะต้องพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายตามมาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กล่าวคือ จะต้องเป็นกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิ หรือหน้าที่ของบุคคลใดตามกฎหมายแพ่ง อันถือเป็น**คดีที่มีข้อพิพาท** คือ คดีที่ประกอบด้วยคู่ความ ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งถูกโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิ หรือหน้าที่ของตนตามกฎหมายแพ่งซึ่งเรียกฝ่ายที่ถูกโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิ หรือหน้าที่นี้ว่า "โจทก์" อีกฝ่ายหนึ่งนั้นเป็นผู้มาโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ซึ่งเรียกว่า "จำเลย" ฝ่ายโจทก์จึงฟ้องเป็นคดีขึ้นในศาล เพื่อพิจารณาพิพากษาให้เป็นผลปลดเปลื้องการโต้แย้งสิทธินั้น ฝ่ายจำเลยอาจเถียงได้ว่าเขามีโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ของโจทก์ จึงเป็นเรื่องที่ศาลจะต้องฟังจากพยานทั้ง สองฝ่ายในระหว่างพิจารณาว่าจะเชื่อตามข้อหาของโจทก์หรือตามข้อเถียงของจำเลย

คดีไม่มีข้อพิพาท หมายถึง คดีที่มีคู่ความฝ่ายเดียวซึ่งบุคคลนั้นจำเป็นจะต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอรับความรับรอง คู่คุ้มครอง หรือบังคับตามสิทธิของตนที่มีอยู่ จึงได้เสนอคดีของตนต่อศาล เช่นคดีเรื่องขอตั้งเป็นผู้จัดการมรดก เรื่องร้องขอเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ เป็นต้น แต่ในการที่จะมายื่นคำร้องขอเป็นคดีไม่มีข้อพิพาทต่อศาลนั้น ไม่ใช่ใครก็ตามที่ยื่นต่อศาลให้ส่งอะไรตามใจชอบเช่น จะมายื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้ศาลสั่งแสดงว่าผู้ร้องเป็นคนโสดก็ดี เช่น จะมาร้องขอต่อศาลให้สั่งว่าพินัยกรรมที่ผู้ตายทำไว้เป็นพินัยกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย (โดยไม่ได้ฟ้องใคร) ก็ดี ย่อมไม่อาจทำได้การที่จะยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๑๘๘ จะต้องเป็นเรื่องที่จะต้องใช้สิทธิทางศาลซึ่งหมายความว่าจำเป็นต้องมีกฎหมายสนับสนุนให้ใช้สิทธิทางศาลในกรณีเช่นว่านี้ได้

ดังนั้น ผู้ที่จะสามารถยื่นไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องได้นั้นมีได้แต่คดีมีข้อพิพาท เพราะจะต้องมีคู่กรณีที่ประกอบด้วยคู่ความ ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งถูกโต้แย้งเกี่ยวสิทธิหรือหน้าที่ อีกฝ่ายมาโต้แย้งเกี่ยวสิทธิหรือหน้าที่ จึงจะสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยกันได้เพื่อให้ได้ข้อยุติในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

ข้อสังเกต คดีที่ไม่มีข้อพิพาทจะสามารถไกล่เกลี่ยได้หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาจากคดีที่ไม่มีข้อพิพาท เป็นคดีที่มีคู่ความฝ่ายเดียวซึ่งบุคคลนั้นจำเป็นจะต้องใช้สิทธิทางศาลเพื่อขอรับรับรอง คู่คุ้มครอง หรือบังคับตามสิทธิของตนที่มีอยู่ เมื่อมีคู่ความฝ่ายเดียวจึงไม่มีคู่กรณีที่จะเข้ามาเจรจากัน ดังนั้น การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องในคดีไม่มีข้อพิพาทจึงไม่สามารถมีได้

ประกอบกับปัจจุบันได้มีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง พ.ศ.๒๕๖๓ เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้อง จะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดนี้ โดย ข้อ ๕ กำหนดให้การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องตามข้อกำหนดนี้ ให้ใช้ได้กับข้อพิพาททางแพ่งทุกลักษณะ เว้นแต่เป็นกรณีต้องห้ามตามข้อ ๙ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็คดีข้อพิพาทเกี่ยวกับ การกู้ยืมเงิน การผิดสัญญา ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ สามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องได้ทั้งสิ้น ซึ่งทำให้คดีที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งข้อยกเว้นการไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ ที่ไม่สามารถกระทำได้ ย่อมสามารถไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องได้ตามมาตรา ๖๐ ตรี และจำนวนทุนทรัพย์ในการไกล่เกลี่ยก็ไม่จำกัดจำนวนทุนทรัพย์ ต่างจากการไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ.๒๕๖๒ ที่จำกัดไว้ไม่เกินห้าล้านบาท และการไกล่เกลี่ยของอำเภอที่จำกัดไว้ไม่เกินสองแสนบาท

๔. ศาลที่มีเขตอำนาจในการยื่นไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง

ศาลที่มีเขตอำนาจหากมีการฟ้องคดี คือ ศาลที่มีเขตอำนาจศาลตามมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๔ ทวิ มาตรา ๔ ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๓ (๑) ในกรณีที่มูลคดีเกิดขึ้นในเรือไทยหรืออากาศยานไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักร ให้ศาลแพ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจ

มาตรา ๔ คำฟ้อง ให้เสนอต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่

มาตรา ๔ ทวิ คำฟ้องเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ หรือสิทธิหรือประโยชน์อันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ให้เสนอต่อศาลที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตั้งอยู่ในเขตศาล ไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่ หรือต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล

มาตรา ๔ ตริ คำฟ้องอื่นนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔ ทวิ ซึ่งจำเลยมิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรและมูลคดีมิได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร ถ้าโจทก์เป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร ให้เสนอต่อศาลแพ่งหรือต่อศาลที่โจทก์มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล

คำฟ้องตามวรรคหนึ่ง ถ้าจำเลยมีทรัพย์สินที่อาจถูกบังคับคดีได้อยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร โจทก์จะเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นอยู่ในเขตศาลก็ได้

หลักเกณฑ์การพิจารณาเรื่องเขตอำนาจจึงต้องเป็นไปบทบัญญัติตามมาตราดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นหลักในการพิจารณาว่าศาลใดจะเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการเสนอคำฟ้องในคดีที่มีข้อพิพาท

๕. ร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม

ความในวรรคสองของมาตรา ๒๐ ตริ ได้กำหนดเกี่ยวกับการขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม เมื่อคู่สัญญาสามารถตกลงหรือประนีประนอมกันได้ โดยในวันทำข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความ คู่สัญญาอาจร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม พร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นต่อศาล หากศาลเห็นว่ากรณีมีความจำเป็นที่สมควรจะมีคำพิพากษาไปในเวลานั้น แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีการตกลงในข้อพิพาทกันได้ คู่สัญญาย่อมมีสิทธิในการที่จะเลือกว่าจะขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมหรือไม่ก็ได้ ซึ่งผลดีของการขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมนี้ และความในวรรคสองตอนท้ายของมาตรา ๒๐ ตริ บัญญัติให้นำความในมาตรา ๑๓๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงต้องนำหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๓๘ อันเป็นเรื่องของคำพิพากษาตามยอมมาใช้บังคับ กล่าวคือ ในคดีที่คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกันในประเด็นแห่งคดีโดยมิได้มีการถอนคำฟ้องนั้น และข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความกันนั้นไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ให้ศาลจตรายงานพิสดารแสดงข้อความแห่งข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความเหล่านั้นไว้ แล้วพิพากษาไปตามนั้น

๖. ไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล

เมื่อพิจารณาจากความในวรรคสามที่ของมาตรา ๒๐ ตริ ที่ว่า "การขอและการดำเนินการตามมาตรา นี้ ไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล " แสดงให้เห็นว่า การดำเนินใด ๑ หากเป็นการกระทำตามมาตรา ๒๐ ตริ อันเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง ไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล ซึ่งแตกต่างจากคดีที่เมื่อมีการยื่นฟ้องคดีอันเป็นไปตามมาตรา ๑๔๙ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่ได้บัญญัติว่า "ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ว่าด้วยการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ค่าธรรมเนียมศาลที่เป็นค่าขึ้นศาล ให้คู่ความผู้ยื่นคำฟ้องเป็นผู้ชำระเมื่อยื่นคำฟ้อง" มาตรานี้ได้กำหนดให้คู่ความผู้ยื่นฟ้องคดีจะต้องเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียมศาลที่เป็นค่าขึ้นศาล แต่เมื่อมาตรา ๒๐ ตริ ได้กำหนดให้ไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล จึงเป็นบทยกเว้นการเสียค่าธรรมเนียมศาลที่เป็นค่าขึ้นศาลตามมาตรานี้นั่นเอง ถือเป็นเรื่องที่อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๖๐ ตริ ได้กำหนดยกเว้นไว้ ดังนั้น การเสียค่าธรรมเนียมดังกล่าว

เมื่อมาตรา ๒๐ ตรี ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้วจึงต้องบังคับให้เป็นไปตามมาตรานี้ กล่าวคือไม่ต้องเสียค่าขึ้นศาล

๗.ความเป็นที่สุดของคำสั่งของศาล

เมื่อพิจารณาตามความในวรรคสี่ของมาตรา ๖๐ ตรี เห็นได้ว่า ความเป็นที่สุดของคำสั่งตามมาตรา ๖๐ ตรี น่าจะจำกัดไว้เฉพาะคำสั่งของศาลที่ออกตามความในมาตรานี้เท่านั้น แต่มิได้หมายความว่ารวมถึงกรณีที่คู่สัญญาขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอม อันถือเป็นคำพิพากษาที่เป็นไปตามข้อตกลงของคู่สัญญา ดังนี้ การอุทธรณ์คำพิพากษาตามยอมตามที่คู่สัญญาร้องขอให้มิได้ตามความในวรรคสองของมาตรา ๒๐ ตรี จึงต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๓๘ ที่นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม ที่บัญญัติว่าห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาเช่นว่านี้ เว้นแต่ในเหตุต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีข้อกล่าวอ้างว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฉ้อฉล

(๒) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่าเป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(๓) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่ามีได้เป็นไปตามข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความ

ดังนั้น การอุทธรณ์คำพิพากษาตามยอมจึงมีข้อยกเว้นให้อุทธรณ์ได้ ๓ กรณีด้วยกัน อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น

๘.อายุความ

เมื่อศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ประนีประนอมแล้วแต่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลงโดยไม่เป็นผล หากปรากฏว่าอายุความครบกำหนดไปแล้วหลังจากยื่นคำร้องหรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับ แต่ที่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง ให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ ซึ่งคู่กรณีต้องนำคดีไปฟ้องร้องคดีต่อศาลแต่ปรากฏว่าอายุความได้ครบกำหนดไปแล้วหลังยื่นคำร้อง หรือจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุด ความในวรรคท้ายของมาตรา ๒๐ ตรี จึงกำหนดให้อายุความขยายออกไปอีกหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง กล่าวคือ คู่กรณียังมีเวลาของอายุความอีก ๖๐ วัน นับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดลง เพื่อให้มีโอกาสนำข้อพิพาทดังกล่าวเสนอคำฟ้องต่อศาลเพื่อให้รับรอง คຸ້ມครอง บังคับตามหรือเพื่อการใช้สิทธิหรือหน้าที่ได้ เพราะหากไม่ได้บัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับอายุความตามความในวรรคท้ายไว้แล้ว หากปรากฏว่า เมื่อยื่นคำร้องแล้วอายุความครบกำหนดภายหลังยื่นคำร้อง และหากไม่สามารถไกล่เกลี่ยกันได้ หรือการไกล่เกลี่ยไม่เป็นผลผลก็คือ อายุความที่ขาดไปแล้วคู่กรณีย่อมไม่สามารถนำคดีขึ้นสู่ศาลได้ หรือหากได้ไปยื่นคดีต่อศาล คู่กรณีย่อมสามารถยกขึ้นเป็นข้อสู้ในชั้นศาลว่าคดีขาดอายุความได้ ศาลย่อมไม่สามารถพิพากษาให้ได้ หรืออีกกรณีหนึ่งอายุความจะครบกำหนดภายในหกสิบวันนับแต่วันที่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุด เห็นได้ว่าเวลาในการนำคดีขึ้นสู่ศาลมีเวลาไม่ถึง ๖๐ วัน อาจทำให้คู่กรณีไม่มีเวลาเพียงพอในการนำคดีขึ้นสู่ศาล จะส่งผลให้เป็นไปตามมาตรา ๑๙๓/๔ ที่บัญญัติว่า สิทธิเรียกร้องใด ๆ ถ้ามิได้เรียกร้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด สิทธิเรียกร้องนั้นเป็น

อันตรายอายุความ และสิทธิเรียกร้องที่ขาดอายุความ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องนั้นได้ ตามมาตรา ๑๙๓/๙ ดังนั้น ความในวรรคนี้จึงให้ออกาศคู่กรณีสามารถใช้สิทธิเรียกร้องนั้นได้ และลูกหนี้ก็ไม่สามารถปฏิเสธการชำระหนี้ได้เช่นกัน แต่มีกำหนดเวลาอายุความขยายออกไปเพียง ๖๐ วัน นับแต่การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดเท่านั้น

๙.ประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไร

- (๑) รวดเร็ว ข้อพิพาทได้ยุติโดยไม่ต้องเสียเวลาฟ้องคดี และสืบพยานในชั้นศาล
- (๒) ลดค่าใช้จ่าย ลดภาระค่าใช้จ่ายของคู่กรณีในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล
- (๓) พอใจทุกฝ่าย เปิดโอกาสให้คู่กรณีเจรจาตกลงระงับข้อพิพาทได้ เป็นความลับ รักษาความสัมพันธ์ทุกฝ่าย
- (๔) มีผลบังคับ หากคู่กรณีไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง สามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลให้บังคับตามข้อตกลงได้ โดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล